

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ ЖЕРТВ СТАЛІНІЗМУ ТА НАЦИЗМУ

У вересні 2008 року Європейський парламент своєю Декларацією визначив 23 серпня – Днем пам'яті жертв сталінізму та нацизму.

Ці два тоталітарні режими відомі в історії як такі, що створили мережі концтаборів для рабської експлуатації та знищення людей, а також як тотальні переслідувачі всякого інакомислення. 23 серпня 1939 року відбулася подія, що стала спусковим механізмом найкривавішої трагедії в історії людства – Другої світової війни. В цей день Радянський Союз і нацистська Німеччина підписали Пакт Молотова-Ріббентропа, так званий договір про ненапад, який відкрив двері для початку Другої світової війни. Ця війна принесла жахливі зміни в життя сотень мільйонів людей, у багатьох із яких забрала життя. Сталінський і нацистський режими домовилися у таємному протоколі до Пакту Молотова-Ріббентропа поділити сфери впливу в Європі і ліквідувати незалежність низки країн, зокрема Польщі, Литви, Латвії, Естонії.

Через тиждень після укладення пакту – 1 вересня 1939 року – нацистська Німеччина вторглася на територію Польщі. Почалась Друга світова війна, в якій взяла участь 61 держава світу, а це – 80 % людства. До армій держав-учасниць Другої світової війни залучили понад 110 мільйонів солдатів. Загальні втрати військових та цивільного населення під час війни за різними даними становлять від 50 до 75 мільйонів людей. На території України Друга світова війна вирувала аж до кінця жовтня 1944 року.

Залежність сторін, що воювали, від українського економічного, сировинного потенціалу, людських ресурсів зумовила вкрай безкомпромісний та кривавий характер бойових дій на території України. З усіх народів, які були кинуті в горнило світової бійні, українці потерпіли чи не найбільше, як від нацистської агресії, так і від сталінського режиму. Протистояння між Німеччиною й СРСР на території України відбувалося впродовж 40 місяців, 35 з яких випадають на активні бойові дії. На українських теренах проведено 29 із 76 стратегічних наступальних операцій, під час яких знищено понад 60 % сил вермахту.

Втрати серед військових та цивільного населення, за даними УНІП, становлять приблизно від 8 до 10 мільйонів українців. Це майже чверть усього тогочасного населення України. Загалом же з 1941 до 1945 роки, враховуючи тих, хто загинув від рук обох режимів, був вивезений на примусові роботи, репресований або ж депортований, населення України зменшилося із майже 41 мільйона до 27 мільйонів. Було зруйновано майже 700 українських міст і 28 тисяч сіл, вивезено 550 промислових підприємств, незліченну кількість історичних цінностей. Україна в результаті Другої світової війни зазнала матеріальних втрат у розмірі понад 45% від збитку усього СРСР.

Репресії в Україні розпочалися відразу після встановлення влади більшовиків. Спочатку «розкуркулення», а далі – винищення голодом. Влаштований сталінським режимом штучний голод – Голодомор-геноцид – став апогеєм радянського терору проти українського селянства.

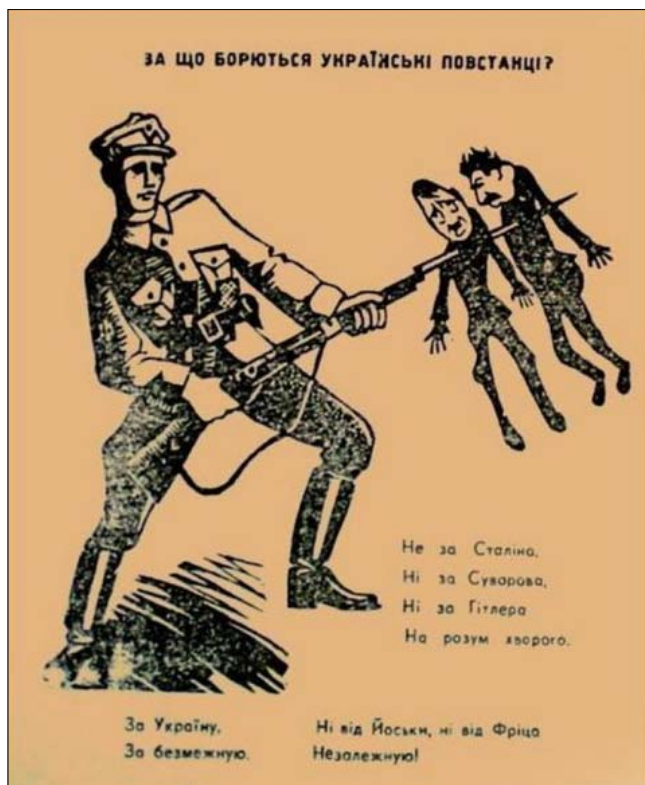

Пізніше сталінський «Великий терор» 1937-1938 років забрав життя десятків тисяч українців.

22 – 23 червня 1941 р. у тюрмах Західної України радянські каральні органи НКВД розпочали розстріли в'язнів спочатку в західноукраїнських тюрмах, а згодом в інших регіонах України. – переважно діячів ОУН, інтелігенції та національно свідомих громадян. У червні-липні 1941 тисячі в'язнів, були страчені без суду та слідства. Також вбивства чинились під час евакуації «маршами смерті». Масові вбивства відбулися в тюрмах Львова, Луцька, Станіслава (Івано-Франківськ), Стрия, Дрогобича, Чорткова, Дубно, Ковеля та інших містах. Впродовж двох тижнів радянська влада, відступаючи перед нацистами, знищила близько 22 тисяч людей, яких переслідувала переважно за політичні переконання. Це стало трагедією національного масштабу. Порахувати точну кількість жертв сталінських репресій в Україні досі неможливо. Мільйони померли з голоду, десятки тисяч людей розстріляли, сотні тисяч пройшли в'язниці, заслання, табори, примусово проходили психіатричне лікування.

62-річного харківського пенсіонера п'ять

днів судили на Волині за звинуваченнями, за які він вже відсидів свій термін у концтаборі та був звільнений. Повстанця Івана Гончарука розстріляли 12 липня 1989 року в Києві.

Іван Савич Гончарук (псевдо: «Лісовий»; нар. 22 червня 1925 року, с. Грудки, Каширський повіт, Поліське воєводство, Польська республіка – пом. 12 липня 1989 року, м. Київ, УРСР) – український військовик, вояк УПА, член ОУН, учасник боротьби за відновлення незалежності України. Іван Гончарук став останнім вояком УПА, страченим советським режимом.

За два роки – у 1991 році Україна вийшла зі складу СРСР і стала незалежною державою. У 1992 році в місті Камінь-Каширський відкрили пам'ятник воїнам УПА як борцям за незалежність України.

Репресії проти дисидентів тривали аж до проголошення Україною незалежності 24 серпня 1991 року. Втрапи України обчислюються десятками мільйонів життів.

Гітлерівський нацизм зазнав краху і був засуджений міжнародною спільнотою. Суди (найбільш знаний – Є Міжнародний військовий трибунал у Нюрнберзі, Німеччина), публічний розголос, дослідження, розвиток меморіальних практик та інституцій – усе це сприяло світоглядному засудженню нацизму. Нацизм вже засуджений світом. Але цього на загальноєвропейському рівні не відбулося щодо советського тоталітарного режиму.

...Сталінізм не отримав належної оцінки і тепер очільник Росії Путін знову вдається до сталінських злочинів. Через вісім десятиліть світ побачив новий кривавий режим – рашизм, який обмежив свободи людей, порушив їхні права й зробив мільйони людей жертвами своєї ідеології, репресуючи людей з іншою точкою зору, атакуючи сусідні незалежні держави, поглиблює конфронтацію із демократичним Заходом.

Очільник держави – агресора наслідуює політику Сталіна, використовує створену ним масштабну систему брехні, намагаючись знищити незалежну Україну. Оголошення намірів про знищення українців: президент Росії і представники російської влади неодноразово заявляли, що українців як етносу «не існує», що це «штучно створена» нація, і тих, хто так не вважає, «треба знищити», а України і українців не повинно існувати у майбутньому.

...Сьогодні європейці та українці відчули на собі нові страхиття війни – бомбардування міст, окупацію, анексію територій, загибель мирного населення. грабунки, гвалтування, вбивства, страги. Росія – держава-терорист та спонсор тероризму й країна-вбивця – вміє тільки руйнувати та вбивати.

...Сталінізм і рашизм – чекають суду не тільки історії, а й людства. Засудити режими на рівні з нацизмом важливо для його жертв. Справедливе покарання обов'язково відбудеться. Без цього не можна говорити про справжнє встановлення справедливості. Це важливо для всіх у Європі. Бо без цього неможливе адекватне розуміння минулого. І це особливо важливо зараз, коли йдеться про справедливе покарання для всіх поплічників російського режиму, які чинять воєнні злочини в Україні сьогодні. Рашизм як світоглядний покруч нацизму і совка, мусить бути засуджений разом із міжнародним засудженням комуністичного режиму. У світі не повинно залишатись місця жодній тоталітарній ідеології, якими б політтехнологічними прийомами вона не намагалась себе розмити.

23 серпня – День чорної стрічки – Європейський день пам'яті жертв сталінізму та нацизму – День чорної стрічки.

Вона покликана поставити знак рівності у свідомості європейців між нацизмом і тоталітарним режимом у Радянському Союзі. Цієї рівності немає досі, що заважає багатьом у Європі зрозуміти як історію Східної Європи у двадцятому столітті, так і природу нинішньої російської держави. Незасуджене зло повертається – часто повторювана фраза. На жаль, війна в Україні довела її правдивість. Тож 23 серпня – ще одна нагода нагадати Європі і світові про цю кричущу необхідність.

Петро КОСТЮК,
полковник, голова Львівської
обласної організації СОУ